

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент относно действията за информиране и насърчаване, свързани със селскостопанските продукти, на вътрешния пазар и в трети държави“

COM(2013) 812 final — 2013/0398 (COD)

(2014/C 311/10)

Докладчик: г-н Igor Šarmír

На 9 декември 2013 г. Европейският парламент и на 11 декември 2013 г. Съветът решиха, в съответствие с член 42, член 43, параграф 2 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно действията за информиране и насърчаване, свързани със селскостопанските продукти, на вътрешния пазар и в трети държави“

COM(2013) 812 final — 2013/0398 (COD).

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 1 април 2014 г.

На 498-ата си пленарна сесия, проведена на 29 и 30 април 2014 г. (заседание от 30 април), Европейският икономически и социален комитет прие следното становище със 154 гласа „за“, 4 гласа „против“ и 4 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) приветства усилията на Комисията за по-опростена и по-ефикасна политика за насърчаване на европейските продукти на хранително-вкусовата промишленост.

1.2 ЕИСК приветства по-специално факта, че Комисията си е поставила за цел да увеличи значително бюджета в подкрепа на действията за насърчаване и да прилага реална стратегия за насърчаване.

1.3 ЕИСК признава необходимостта от по-голяма подкрепа за действията за насърчаване в трети страни, защото те имат голям потенциал да поемат европейските продукти на хранително-вкусовата промишленост, като до момента за тези страни се отделяше по-малко от 30 % от бюджета, предназначен за действия за насърчаване. Все пак амбицията да се отдели 75 % от бюджета за действията за насърчаване в трети страни ни се струва несъразмерна спрямо реалните предизвикателства пред европейския сектор на хранително-вкусовата промишленост. По-адекватното разпределение на средствата, предназначени за насърчаване в Европа и трети страни, би било в съотношение 50 % — 50 %.

1.4 Според ЕИСК европейските селскостопански продукти се сблъскват на пазара на ЕС с все по-яръстната конкуренция на вносните продукти. Поради тази причина е необходимо да се увеличат действията в рамките на ЕС за информиране и насърчаване, свързани със селскостопанските продукти, още повече че по-голяма част от европейски потребители не познават сравнителните предимства на същите тези продукти.

1.5 ЕИСК препоръчва в определени случаи и като изключение да бъде предвидена възможността за насърчаване на продукти на хранително-вкусовата промишленост на дадена държава членка на нейната собствена територия.

1.6 ЕИСК препоръчва вторично преработените продукти (извън Приложение I към ДФЕС) да бъдат изрично посочени в член 5 като допустими продукти; освен това отправя искане изричното изключване на продуктите от риболов и аквакултури да бъде заличено.

1.7 ЕИСК препоръчва насърчаването на виното да може да се ползва от европейска подкрепа, не само ако друг продукт участва в съответната програма, но и когато тази програма е свързана с проект за селски туризъм.

1.8 ЕИСК препоръчва подкрепата, оказвана от ЕС за насърчаване на млякото, предназначено по-конкретно за децата в учебните заведения на Европейския съюз, да може да достига 60 % от стойността на разходите, както е случаят с плодовете и зеленчуците.

1.9 ЕИСК призовава да остане задължението за държавите членки да участват до 30 % в разходите, свързани с кампаниите за насърчаване. В противен случай много потенциални кандидати нямат да имат необходимите финансови средства за осъществяването на програмите за насърчаване. ЕИСК настоява професионалните организации във всички държави членки да разполагат с еднакви възможности да се ползват от подкрепата за насърчаване на техните продукти на хранително-вкусовата промишленост.

1.10 ЕИСК препоръчва организациите да могат да внасят кандидатурите за получаване на подкрепата на ЕС на едно гише в Комисията и преди тя да се произнесе, информацията относно всяка кандидатура да бъде предоставяна на държавата членка, от която е кандидатстващата организация.

1.11 ЕИСК препоръчва административните процедури, свързани с подготовката и мониторинга на програмите за насърчаване, да бъдат опростени, по-конкретно чрез намаляване на броя на изискваните от Комисията отчети. Изключително важно е да се намали административната тежест. Необходимо е по-голяма гъвкавост, която да даде възможност за адаптиране на програмите към променящите се пазарни условия по време на фазата на прилагане. За да се постигне тази цел, би следвало да се намали обемът информация, която се изисква при представянето на програмите ⁽¹⁾.

2. Общи бележки

2.1 Политиката за подкрепа на насърчаването на селскостопански продукти е необходима, за да се осигури подемот на европейското селско стопанство. Работещите в сектора на хранително-вкусовата промишленост са изправени пред все по-силна конкуренция в усилията им да се наложат на европейския и на световния пазар.

2.2 Регламент (ЕО) № 3/2008 дава възможност за провеждане на действия за насърчаване, подкрепяни от Европейския съюз. Неговите механизми се оказаха по-добре адаптирани към предизвикателствата на глобализираната икономика, отколкото предходната система, въведена с регламенти (ЕО) №№ 2702/1999 и 2826/2000. Кампаниите за насърчаване, провеждани в съответствие с Регламент (ЕО) № 3/2008, наблягаха на качеството, хранителната стойност и безопасността на продуктите на хранително-вкусовата промишленост на Европейския съюз, като акцентираха и върху други характеристики и предимства на тези продукти, а именно начините на производство, етикетването, хуманното отношение към животните и опазването на околната среда. Действията за насърчаване можеха да се провеждат под формата на рекламни кампании, на промоции на мястото на продажба, на кампании за връзки с обществеността, участия в изложения, салони и други. В периода между 2000 и 2012 г. ЕС е съфинансирал 552 програми за насърчаване.

2.3 При все това опитът, свързан със системата за подкрепа на насърчаването на селскостопански продукти, предвидена в Регламент (ЕО) № 3/2008, вече показва, че тази система е достигнала предела си, защото в контекста на икономическа и финансова криза е абсолютно наложително да се използват повече средства, а действията за насърчаване да бъдат по-целенасочени.

2.4 Настоящото предложение беше предшествано от „Зелена книга относно насърчаването и информирането в подкрепа на селскостопанските продукти — стратегия с висока европейска добавена стойност за насърчаване на вкусовете на Европа“ (СОМ(2011) 436 final) и от „Съобщение на Комисията относно насърчаването и информирането в полза на селскостопанските продукти: стратегия с висока европейска добавена стойност за насърчаване на вкусовете на Европа“ (СОМ(2012) 148 final). Европейският икономически и социален комитет е изразил становището си по тези два документа ⁽²⁾. Изразяваме задоволството си от това, че Комисията в голяма степен е взела предвид заключенията и препоръките, съдържащи се в двете становища на ЕИСК, по-специално по отношение на увеличаването на бюджета и опростяването на административната процедура.

⁽¹⁾ Становище на ЕИСК относно „Насърчаването и информирането в полза на селскостопанските продукти: стратегия с висока европейска добавена стойност за насърчаване на вкусовете на Европа“, ОВ С 43 от 15.2.2012 г., стр. 59-64.

⁽²⁾ ОВ С 43, 15.2.2012 г., стр. 59-64 и ОВ С 299, 4.10.2012 г., стр. 141-144.

2.5 Друга цел на предложението е прилагането на европейска стратегия за насърчаване, която би дала възможност за по-ефективно насочване на действията. Тази стратегия би трябвало да доведе до увеличаване на броя на програмите, насочени към трети страни, както и на многонационалните програми (представени от организации от няколко държави членки), и да запълни пропуската, че в рамките на вътрешния пазар потребителите са много слабо запознати с достойнствата на европейските селскостопански продукти. Между 2010 г. и 2011 г. едва 30 % от разходите, отделени за действия за информиране и насърчаване, бяха насочени към пазарите на трети страни, а тези пазари имат значителен потенциал за растеж. Освен това едва 14 % от европейците разпознават знаците на продуктите, ползващи се със защитено наименование за произход (ЗНП) или друго защитено географско указание (ЗГУ).

2.6 Съгласно предложението общата сума на помощите ще се увеличи значително, а оценката на проектите ще се извършва само на равнище Европейска комисия, без да бъде предшествана от първоначална оценка на равнище държава членка.

2.7 С предложението се внасят и други важни нововъведения като възможността да се посочва произходът и марките на продуктите, включването на организации на производители в списъка на бенефициерите и по-голям брой допустими продукти.

3. Специфични бележки

3.1 Новата стратегия за насърчаване

3.1.1 Една от обявените цели на бъдещата стратегия за насърчаване е оказване на по-голяма подкрепа на действията в трети страни. Тази цел е безспорна, защото тези нови пазари с висок потенциал за растеж са в състояние да поемат значителна част от европейското производство, при положение че техните потребители бъдат убедени в конкретните предимства на продуктите на европейската хранително-вкусова промишленост. При все това този стратегически приоритет не би трябвало да бъде в ущърб на усилията за насърчаване на вътрешния пазар, където европейските продукти също са изправени пред все по-силна конкуренция от страна на вносните продукти. Поради това амбицията да бъдат отделени 75 % от прогнозните разходи за провеждане на действия за информиране и насърчаване, свързани със селскостопанските продукти на Съюза, в трети държави (съображение 8 от преамбюла), ни се струва несъразмерна и прекомерна спрямо реалните предизвикателства пред европейското селско стопанство. Отделянето на 50 % от разходите би било по-балансирана цел.

3.1.2 Цените на вносните продукти често са по-ниски от тези на европейските, не само заради по-ниските социално-икономически разходи, но и заради стандартите на производство, които не са толкова високотелни по отношение на безопасността и проследяемостта на храните, както и на здравето и безопасността на работниците. В замяна на това, както се посочва в предложението, повечето потребители в държавите членки не са наясно с „качеството като цяло“⁽³⁾ на продуктите на европейската хранително-вкусова промишленост. Ето защо трябва да бъдат отделени поне толкова усилия за насърчаването на европейските продукти на вътрешния пазар, колкото на пазарите на трети страни. Това е още по-необходимо с оглед на това, че противно на повечето жители на трети държави, повечето европейски граждани разполагат със средствата да платят за преимуществата на тези продукти, които ще продължават да купуват, при условие че бъдат убедени в преимуществата им. Поради глобализацията и последствията от кризата за голяма част от европейското население ЕС неизбежно ще бъде заливан все повече и повече с евтини продукти от трети страни.

3.1.3 Общите правила на ЕС забраняват насърчаването на продуктите на една единствена държава членка, защото подобни действия могат да се приемат за протекционистични. Това изглежда логично, защото в общия пазар не би трябвало да има бариери. При все това в конкретни случаи би трябвало да има изключения от това правило. По-конкретно, когато някои цели на европейския проект са нарушени, както е случаят с целта за балансирано регионално развитие. На практика пазарните сили понякога успяват да заместят местното производство на дадена държава членка с продукти, внос от друга държава членка, и по този начин подемот на селското стопанство в една страна се извършва в ущърб на развитието на селското стопанство на друга страна. Ето защото смятаме, че би било справедливо да се разреши, дори да се подкрепи, в изключителни случаи, за всеки конкретен случай и според ясно определени критерии, насърчаването на селскостопански продукти на държава членка в рамките на собствения ѝ пазар.

⁽³⁾ Становище на ЕИСК относно „Селскостопанският модел на Общността: качество на производството и информиране на потребителите като елементи на конкурентоспособността“, ОВ С 18, 19.1.2011 г., стр. 5-10.

3.1.4 Сред приоритетите на Европейския съюз са балансирано териториално и социално развитие, както и сигурността на продоволствените доставки. Развитието, обаче, съвсем не е балансирано, а положението не се подобрява. От друга страна, в редица държави членки процентът на сигурност на доставките е спаднал под доста тревожен долен праг. В Словакия, например, процентът на самостоятелна продоволствена обезпеченост е едва 47 %. Ключовото условие за постигане на двете цели, посочени по-горе, е несъмнено едно ефективно селско стопанство, а то не може да се развива правилно, ако няма достатъчно пазарни перспективи. Западането на селското стопанство в някои държави членки е пряко свързано с това на продажбите на хранителни продукти собствено производство на вътрешния пазар на страната. Причините за това са комплексни, но възраждането на селското стопанство се нуждае, наред с други, и от информационни компании, насочени към потребителите в страната, които да изтъкват достойнствата на продуктите собствено производство.

3.1.5 Съгласно достоверни показатели спадът в купуването на продукти собствено производство в някои държави членки не винаги се дължи на по-доброто съотношение качество-цена на вносните продукти; то може да се дължи на други фактори. Например в бившите комунистически страни от Централна Европа основните участници от големите търговски вериги са търговски дружества от Западна Европа, които естествено поддържат привилегирани отношения с доставчиците от страните, в които преди това са били устроени и където често се намират техните изкупвателни центрове за новите страни.

3.2 Допустими продукти

3.2.1 В съображение 6 от преамбюла, както и в официалните информационни документи, публикувани от Комисията, се посочва, че схемата за насърчаване вече ще бъде отворена за всички селскостопански продукти, които не са включени в Приложение I към ДФЕС (крайни селскостопански продукти), които са допустими за европейските системи за качество, като шоколада, захарните изделия, бирата и други. Това отваряне се счита за едно от основните нововъведения на новата схема. В член 5 от предложението, посветен на допустимите продукти и теми, то не се споменава, защото този член определя като допустими само селскостопанските и хранителните продукти, изброени в списъка от Приложение I, плюс вината и спиртните напитки. Това създава проблем, защото съдържанието на разпоредбите не е ясно.

3.2.2 Когато става въпрос за допустими продукти, единствено действията за информиране и насърчаване, свързани с виното, са обвързани с условия. Поставеното условие е и друг продукт да бъде обект на съответната програма за насърчаване. Това се обяснява с факта, че информирането и насърчаването на вината на Съюза е една от водещите мерки на програмите за подпомагане на лозаро-винарския сектор, предвидени от ОСП в рамките на общата организация на пазара. Въпреки това принципът за насърчаване на вината съвместно с други храни се поставя под въпрос поради изключването на продуктите от риболов и аквакултури — естествени придружители на определени вина. ЕИСК отправя искане да бъде премахнато предвиденото в член 5 изключване на тези продукти.

3.2.3 От друга страна, европейските вина са изправени пред изключително тежката конкуренция на вината от „Новия свят“, което води до намаляване на производството в европейските страни и повишаване на производството в страни като Чили, Аржентина, Южна Африка, Австралия, САЩ, дори и Китай. Причините за това са комплексни, но като цяло вносните вина се характеризират с по-ниска цена, с по-малко „допълнителни“ преимущества (много малко географски означения, липса на официален контрол, много ограничени уточнения относно годината или района на производство, ограничен брой винени сортове и други) и със значителни усилия за насърчаване. Освен това капацитетът на производителите от трети страни да гарантират редовни доставки в достатъчни количества, с постоянни органолептични свойства и на интересни цени, е много атрактивен за големите вериги, които търсят именно такъв тип доставчици. За много по-разнообразния европейски лозаро-винарски сектор е по-трудно да отговори на тези изисквания.

3.2.4 Ето защо още повече действия за информиране и насърчаване трябва да бъдат насочени към качествените европейски вина, за да могат потенциалните потребители да се запознаят с техните преимущества. Ако подкрепата, оказвана за насърчаване на европейските вина, трябва да бъде обвързана с условия поради изброените по-горе причини (параграф 3.2.2), препоръчваме да се предвиди и допълнителна възможност, освен едновременното насърчаване на други селскостопански продукт. Тази алтернатива би позволила насърчаването на вината да се обвърже със селския туризъм. В редица държави от Централна Европа този начин на насърчаване на вината се оказва успешен.

3.2.5 На практика тази взаимноизгодна връзка със селския туризъм може да обхване всички продукти на земеделието и животновъдството, както и рибарството и аквакултурата, за да се постигнат максимални синергии и да се стимулира по този начин диверсификацията на източниците на доходи в селските райони и крайбрежните зони.

3.3 Осъществяване и управление на обикновените програми

3.3.1 Съгласно въведената от Регламент (ЕО) № 3/2008 система националните власти на държавите членки извършваха предварителен подбор два пъти годишно на кампаниите, които да се ползват от подкрепата на Съюза. След това изпращаха получените предложения на Европейската комисия, която на свой ред извършваше подбор. С настоящото предложение се цели опростяване на процедурата чрез въвеждане на едно гише за подбор на програмите. Подборът ще се извършва от Комисията един път годишно. Това несъмнено води до опростяване на процедурата. Въпреки това управлението на „обикновените“ програми (идващи от една единствена държава членка) ще продължи да се извършва съвместно с държавите членки, след подбор от Комисията.

3.3.2 ЕИСК препоръчва организациите да могат да внасят кандидатурите за получаване на подкрепата на ЕС на едно гише в Комисията и преди тя да се произнесе, информацията относно всяка кандидатура да бъде предоставяна на държавата членка, от която е кандидатстващата организация.

3.3.3 При старата схема Европейският съюз можеше да финансира половината от разходите, свързани с кампанията. Предлагащите организации трябваше да участват във финансирането на предложените от тях програми с най-малко 20 % от действителните разходи за програмите. Останалата част от финансирането се покриваше от националните власти⁽⁴⁾. В определени случаи (например действия за насърчване на плодове и зеленчуци, предназначени за европейските ученици) участието на Европейския съюз можеше да достигне 60 % от разходите.

3.3.4 Съгласно схемата, предвидена в предложениния регламент, програмите ще бъдат финансирани само от предлагашата организация и от Европейския съюз. Националните власти вече няма да са длъжни (нищо ще имат възможност) да участват във финансирането на програмите.

3.3.5 Финансовото участие на Съюза може да достигне 50 % от разходите, свързани с програмата, но може да бъде увеличено на 60 % за „многонационална“ програма, за програма, насочена към една или повече трети държави, и действията за информиране и насърчване по отношение на плодовете и зеленчуците, предназначени специално за децата в учебните заведения на Съюза.

3.3.6 ЕИСК оценява това, че повече програми ще могат да получават 60 % финансиране на разходите от страна на ЕС. При все това участието на предлагашата организация ще бъде при всички случаи по-голямо от това при предишната схема, тъй като националните власти не могат да участват. Това със сигурност ще разколебае организациите със скромни бюджети и ще даде възможност на относително богатите организации да се възползват в по-широка степен отпреди от схемата за подпомагане на действията за информиране и насърчване.

3.3.7 Ето защо ЕИСК смята, че би било добре, ако националните власти запазят възможността да участват във финансиране на разходите, свързани с действията за насърчване (до 30 %), и това поне в случаите когато държавите членки участват в управлението на програмите (обикновени програми).

3.3.8 Също така счита, че е препоръчително да се разреши по-голямо финансово участие на ЕС (60 % от разходите) за действията на информиране и насърчване, свързани с млякото, предназначено за децата в учебните заведения на Съюза. За да се осигури здравословно и балансирано хранене, децата днес се нуждаят не само от повече плодове и зеленчуци, но също и от повече мляко и млечни продукти.

Брюксел, 30 април 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Регламент (ЕО) № 3/2008, член 13, трета алинея.